

Szakolczay Lajos

A vulkán erejével

Röplap Simonyi Emő művészetéről

Sok évtizede (pontosabban 1971-től) él Münchenben egy istenáldotta magyar tehetség. Festőművész, grafikus, egyetemi tanár, író, világvándor. Törékeny, aprócska nő, a hetvenen túl, és mégis hátára veszi a világmindenséget. Egy kissé olasz is, s minthogy műteremháza van. Toscanában, gyakran megfordul Itáliában – a reneszánsz égette bele a *világító* Napot, talán azért is, hogy ellentmondjon a simogató szépségnek –, és a világ Európától Indiáig, Dél-Amerikáig, Kínáig és Japánig kanyargó ösvényein.

Nyughatlan természet. Nem csupán a valóságot akarja birtokolni, ám a természeti törvények, növénytan és állattan, vallás, mitológia, művészettörténet, irodalom, építészet, zene, életmódok, szokásvilágok kimeríthetetlen, sokszor csodaszámba menő tárházait is. Műveltségélménye, van miből táplálkozni, bámulatos.

Expresszionista festményei és grafikái az eget a földdel kötik össze. Szenvedéslenyomatok. Szerkezetük, színviláguk lenyűgöző. Mindet csaknem szétfeszítik a szociográfián túlmutató jegyek – zsánerképei is ettől erősek –, de épp ez az a plusz, amelyben az adott „helyzet” – akár portréről legyen szó, akár növényi eldorádóról – valósággal robban, azaz utolérhetetlen érzelmi-gondolati világa „eszményi” szintre emelkedik. A továbbgondolt klasszikusok ecsetjének és tustollának erkölcsét ugyancsak erősítették. Az égnyitogató olaszoktól (reneszánsz, futurizmus), valamint William Blake-től Francis Baconig hosszú az a sor – a görög filozófiát is ideértve –, amelyben nyugodtan, kéjjel, a tudást habzsolva fürdőzhetett.

És még hol vannak a természet kincsei, állatok, növények, hol a zenedráma, a *commedia del' arte*, s nem utolsósorban a film ösztönző hatása (Bunuel spanyol filmrendező hatására egy papírképsorozatot festett – *Elfelejtettek* –, s innen csak egy ugrás volt, miként írja egyik vallomásában, a következő téma, a *Flagellánsok!*) És hol az emberi test, izmok, csontok, szövetek rejtélye! Amelynek megmutatására, hiszen a mozgásvariációk küzdelem általi feszítettsége maga is dráma, amelyre több más egyéb mellett az életét tette. És hol Krisztus kereszthalála, a golgotai sötétség rettenetét, a Keresztút és a Passió végítéletét, a véghetetlen fájdalmat átvilágító, valaminő reménysugárrá alakító bölcselem!

Nem véletlen, hogy a Magyar Képzőművészeti Főiskolán – ahol a Kádár György-osztályból tanuló társai kiutálták, és át kellett mennie a Konecsni György vezette kollégákhoz – Barcsay Jenő volt a kedvence. Az anatómiát tanító mester. Aki zseniális albumával világhírre jutott. Az, hogy a müncheni Képzőművészeti Akadémián megkapta a (festészeti) anatómia katedráját – ahol 1993-tól 2016-ig működött, rengeteg tanítványba oltva be a *test* – Simonyi szerint egyfajta „világmodell”

– megismerését, szeretetét, a budapesti alapozásnak köszönhető. És a reklámgrafikát is kiválóan űző és tanító Konecsniknek.

Hiszen, ha a Siemens reklámgrafikusaként, Münchenben vagyunk, nem teremt egzisztenciális bázist magának, a világot bebarangoló utak elmaradtak volna. Szerencsére, nem így történt. Egy húsz évvel ezelőtti tanulmányban írja a festőművész-kolléga, Konkoly Gyula – pontosabb Simonyi-analízist, kitérvén a festett kartonszobrokra is, nem olvastam –: „Egy évtizednyi önképzés következett, Hongkongtól Washingtonig és Afrikáig, Londonnal és Itáliával a közepén. Simonyi Emő nagy szakértője a Római Akadémizmusnak és a Nápolyi Iskolának, e tudománya sokatmondó: mélylélek-vízióinak előadásformája sokfelől párolódott homogén sűrűséggé, hétköznapi használatú személyes képi világgá.”

Tanul és tanít, hátán irdatlan nehézségű batyu: személyisége. Sok mindent el kellett szenvednie, amíg célhoz ért. Ha megrúgják, föláll, és az ég horizontjára fest a *meg nem adás-ról* szimbólumgazdagságú példázatot. Hogy kiteljesedjék, bármennyire fáradt, bármily beteg is, a festményeken, grafikákon, szobrokon kívül – két és fél ezerre tehető műveinek a száma – a pedagógia mint alkotás izgatja. A tanítás, nincs rá jobb szó, *gyönyöre*. Evvel is bejárta a világot, sőt állandó katedrái is voltak, vannak. 1998–99-től 2010-ig Sant’ Anna in Camprenában (Itália) a „Malakademie Simonyi” nyári kurzusait vezette. 1995-től máig festészetet oktat a Márburgi Nyári Akadémián.

Érzékletesen fogalmaz – önéletrajzi könyvét türelmetlenül várjuk –, ugyancsak a lelke nyílik meg a betűkben. Műhelyvallomásai színesek. Mikrokozmosz? Makrokozmosz? Érzelmi személyiségleltár? Minden együtt, egy csodákra nyíló gazdag élet – egyúttal a tematika eldorodóját közvetítő élményvilág – megannyi tapasztalata. „A capricciók állandó kísérői a képfestésnek, hirtelen jött képötletek, informel játékok, vagy abszurd figuratív variánsok egy témához. Mikrokozmosz, burjánzó növényi élet vagy állati eredet, avagy a kettő szövődménye. Rovarok, bogarak zümmögése képből ábrázolva, átváltozások, metamorfozások, üresen hagyott kigyóbőrök és sáska kitinruháik, héjak. Hangyák tánca és az Amazonas mellett élő leprások karneválja. Útszélre leállított hosszúnyakú markolók ásítózása, tengeralatti korallak küzdelme a plasztik hulladékkal, a mélyben élő zöld sárkányok raja. Az őserdő titkos gyümölcsei, húsevő növényei. Gyantába zárt élet.”

Íme, a képet szülő élmények: *Karnevál* (1994 – Brazil karnevál az Amazonas mellett, láb nélküli leprások tánca); *Sárkány* (1996 – Capri, tenger alatt élő zöld sárkányok), stb. Meghökkenítő színvilág, érzelmi térfoglaló gesztus. Ha a kaktusz emberré emelkedik – szúrjon? ne szúrjon? (lásd a modern *Szelfiket*) –, annak is megvan (filozofikus gerjedelemmel) a tanulsága.

Simonyi Emő művészete a vulkán erejével hat. Forró, égető, a látást a világra öntő – figyelmeztető – univerzum. Akár tetszik valakinek, akár nem tetszik, hatalmas esztétikai érték. Hogy még a művészeti középdíjat sem érdemelte ki, az a szakma szégyene. Mindenesetre én szégyellem magamat.